

TEHTÄVIEN RATKAISUT

7-1. T_1 on lämpösäiliön ja T_2 kylmäsäiliön lämpötila, Q_1 koneen ottama energia ja Q_2 koneen kylmäsäiliöön luovuttama energia. W on koneen tekemä työ.

7-2. Lämpötilaväli $25\text{ °C} - 540\text{ °C}$ on kelvineinä $298,15\text{ K} - 813,15\text{ K}$. Hyötysuhteen teoreettinen yläraja on

$$\eta = \frac{T_1 - T_2}{T_1} = \frac{813,15\text{ K} - 298,15\text{ K}}{813,15\text{ K}} \approx 0,63 = 63\%.$$

7-3. Turpeen lämpöarvo on $H = 11\text{ MJ/kg}$. Yhtälöstä $Pt = \eta Q$ lämpövoimalaitoksen tehoksi saadaan

$$P = \frac{\eta Q}{t} = \frac{\eta H m}{t} = \frac{0,43 \cdot 11\text{ MJ/kg} \cdot 35000\text{ kg}}{24 \cdot 3600\text{ s}} \approx 1,9\text{ MW}.$$

7-4. Lämmönsiirtokone siirtää energiaa lämpönä kylmemmästä säiliöstä lämpimämpään ja käyttää tähän siirtoon mekaanista energiaa. Prosessi jäähdyttää kylmäsäiliötä ja lämmittää lämpösäiliötä. Lämmönsiirtokone tarvitsee toimiakseen ulkopuolista energiaa. Koneen tekemä työ on $W = Q_1 - Q_2$.

7-5. a) Jääkaapin lämpösäiliö on huone (keittiö) ja kylmäsäiliö jääkaapin sisus.

b) Olomuodonmuutoksia tapahtuu, kun

- nestemäinen kylmäaine höyrystyy jääkaapin sisällä höyrystimessä ja
- kompressori puristaa höyryn korkeaan paineeseen ja kuuma höyry tiivistyy lauhduttimessa.

c) Kylmäaineeseen sitoutuu energiaa höyrystymisessä.
Kaasumaisesta kylmäaineesta vapautuu energiaa, kun kuuma höyry tiivistyy lauhduttimessa nesteeksi.

7-6. Q_1 ja Q_2 ovat koneen ja lämpösäiliöiden välillä siirtyviä energioita. Lämpösäiliöiden lämpötilat ovat T_1 ja T_2 ($T_1 > T_2$).

a) Kaavio 1 esittää lämpövoimakonetta.

Kone ottaa korkeammasta lämpötilasta energian Q_1 ja tekee työn $W = Q_1 - Q_2$. Kone luovuttaa alempaan lämpötilaan T_2 energian Q_2 .

b) Kaavio 3 esittää lämpöpumppua. Lämpöpumppu on jäähdytyskone. Kone siirtää ulkoisen työn W avulla energiaa alemmasta lämpötilasta T_2 korkeampaan lämpötilaan T_1 . Kone siirtää energian Q_1 kuumasäiliöön: $Q_1 = Q_2 + W$.

c) Kaavio 3 esittää jääkaappia. Jääkaappi on jäähdytyskone.

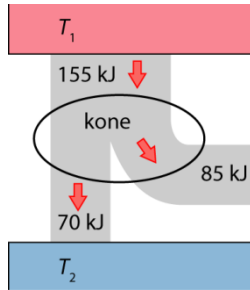
Kone siirtää ulkoisen työn avulla alemmasta lämpötilasta energian Q_2 ja luovuttaa korkeampaan lämpötilaan jääkaapin ulkopuolelle energian $Q_1 = Q_2 + W$.

d) Kaavio 4 on lämpöopin 2. pääsäännön vastainen. Lämpö siirtyy itsestään korkeammasta lämpötilasta matalampaan, ei kylmäsäiliöstä lämpösäiliöön ilman koneen tekemää työtä.

7-7. Kiertoprosessi vaiheittain:

- Ensimmäisessä vaiheessa kaasun paine kasvaa, kun tilavuus pienenee. Systeemiin tehdään työtä. Lämpötila on vakio.
- Toisessa vaiheessa kaasun tilavuus ei muutu, mutta paine kasvaa. Tällöin kaasuun tuodaan lämpöä.
- Kolmannessa vaiheessa kaasun tilavuus kasvaa ja paine pienenee. Kaasu tekee työtä. Lämpötila on vakio.
- Neljännessä vaiheessa kaasun tilavuus ei muutu, mutta paine pienenee. Kaasu luovuttaa lämpöä ympäristöön.

7-8. Lämpövoimakoneen energiavirtojen kaavio:

7-9. a) Ilmalämpöpumpun maksimaalinen suorituskyky

$$\varepsilon_{\max} = \frac{T_1}{T_1 - T_2} = \frac{293,15\text{K}}{293,15\text{K} - 275,15\text{K}} = 16,2861 \approx 16.$$

b) Todellinen suorituskyky on $0,20 \cdot 16,2861 \approx 3,3$. Tämä tarkoittaa sitä, että huoneen lämmittämiseen saatu energia on 3,3-kertainen sähköverkosta otettuun energiaan verrattuna.

TESTAA, OSAATKO S. 67

1. a b c 2. b 3. a b 4. a b c 5. a c 6. c 7. a b c 8. a c 9. a 10. b 11. a b 12. b c